

Када су растављени Европљани почели да руше Берлински зид, нису ни помишљали да ће нешто што се назива *тржиштем* попут цунамија насрнути на другарице и другове са источне стране раја. Преплављени и потопљени имали су шансе да затраже појас за спасавање само ако се сместа прекрсте у грађанке и грађане.

Разлика није била само у имену, али није била ни у самој суштини. Једна вера замењена је другом, једна ружичаста перспектива (утопија) уступила је место другој, наизглед реалнијој (*хетеротопија*). Колективитет који је нудио социјалну сигурност замењен је колективитетом који нуди слободу. Пролетерски интернационализам замењен је примамљивијим, *плутократским*.

„Утврдили смо да су поједине судије држали бутике, кафане, ауто-перионице, механичарске радње, салоне.“ [\[1\]](#) И не само напредније судије, већ и многи запослени припадници осиромашене средње класе кренули су ка своме комадићу обећаног богатства.

„Ми смо корумпирани просперитетом!“ узвикнуо би Тацит. Ко би о овоме могао знати више од мудрог посматрача екстатичног врхунца нестале империје.

Редистрибуција моћи – полумафијашке мреже

„У ситуацији кад држава више није толико јака да *отима*, а грађанско друштво да поврати *контролу* над природним пољем свог деловања, тај терен заузимају оне *полумафијашке мреже* које су у предности над анархичним облицима друштвености јер располажу организацијом, а организација је моћ.“ [\[2\]](#)

Да ли постоји снажнији атрактор моћи од новца? Суме не морају бити велике, могу бити

довољне и оне од „свега“ 30 евра. Толико кошта нека скупља лабораторијска услуга или здравствени преглед специјалисте. Горња граница не постоји, њу одређује однос понуде и тражње, ексклузивност друштвене позиције или вредност прибављеног посла (намет звани десетак).

Ни организација не мора бити превелика, боље је да дружина буде мала, али одабрана. Битно је да се делегирана друштвена моћ буде ојачана *монопол*ом и атмосфером некажњивости. Некажњивост се обезбеђује формирањем спреге унутар *коруптивне пирамиде*

у којој они горе неће санкционисати оне доле, јер се ови доле баве ситнином. Они доле аплаудираће онима горе, ма колико им завидели на приватизационим рентама, јер ће у супротном остати без свога плена.

Држава, којој је неолибералном театру намењена улога *отимача*, у стварности остаје опљачкана, а корупција постаје моћна *привредна грана*

за исисавање новца из беспомоћног становништва. Илузија слободе води у ропство, то је закон ослобођеног тржишта.

Организације за дефамацију

„За добијени новац оне пропагирају *идеолошка убеђења* фондација које их финансирају и намећу их јавном мњењу на које желе да утичу ради остваривања интереса фондације и оних који су је основали.“ [\[3\]](#)

Гужва у „невладином сектору“ најбоље сведочи о томе колико се новца тамо слива, али само опстанак на овом узаврелом тржишту говори о ефикасности у обављању поверених надлежности. Отвара се и деконтаминира, а потом хуманизује и оплакује све – од идентитета, породице, сексуалности, морала, или патриотизма, до књижевности, медија, државе, традиције, историје или будућности.

Врлине ових организација остају јавне, док су пороци у виду скривене добробити и даље тајни. Нетранспарентност новчаних токова омогућује им да неометано говоре у име *нови х вредности*

и виших тржишних циљева. Сви сегменти друштва окрећу се у овој машини за прање трезвеног и аутентичног мишљења из које ће изаћи огољени *потрошач* глобалног тржишта.

„Олош економија подстиче корупцију на глобалном нивоу.“ [\[4\]](#) Она намеће *нови животни стил* *лишен* моралног и сваког другог обзира. „Данас се економијом бави *олош* зато што се у друштву дешавају *дубоке промене*, као никада до сада.“ [\[5\]](#)

Дискретан договор међу пријатељима уз малу помоћ државе

„Принципи функционисања тржишта... не могу се применити на тржиште здравствених услуга“ [\[6\]](#) - речи су утицајног припадника још утицајније друштвене групе (експерата) која је прибавила ексклузивна друштвена овлашћења да у банкарство и индустрију Србије уведе тржиште. *Насилно увођење* тржишта посебан је економски феномен, а код нас се свео на распродају *нечије* имовине. Производни сектор Србије се распао, али то можемо на тренутак занемарити.

У сасвим другој позицији је онај ко је, с јаким и врло праведним тржишним разлогом, остао без посла. Он тешко може занемарити да, уз *утешно* државно здравствено осигурање, пријем у државну болницу ипак води кроз врата приватне амбуланте. У њој ће преглед морати да плати директно из свог давно испражњеног џепа, иначе га доктор из приватне ординације неће примити у државну болницу. [\[7\]](#)

Касније, ако га тешка болест нанесе до конзилијума, сретће познато лице (из приватне и државне ординације) која ће му успут објаснити у којој (приватној) лабораторији треба да прибави *неопходне* налазе за државни конзилијум. А мимо конзилијума се свакако никуд не стиже, јер нема лечења!

Наш пролетер остаје заробљен у зачараном кругу *малих услуга*, административних смицалица, драматичних одлагања и малих договора

мреже

повлашћених зналаца, који у име државе штите болесне људе од безобзирног и нехуманог тржишта. Док седе истовремено на две столице – приватној и државној, они наплаћују свој невидљиви рекет.

На микроплану овако изгледа феномен *насилног сузбијања* тржишта. Као и насилно увођење тржишта и његово сузбијање има разорно економско дејство, а оба индукују коруптивно понашање. Суочавамо се са последицама хегемоније неокласичне (неолибералне) доктрине која се испољава у интересној манипулацији тржиштем.

Ако је неко, поред свега, још жељан тржишта тамо где му „није место“, *тржишне цене* у здравству ипак може наћи у „

вечерњим клиникама

“.

[\[8\]](#)

Да ли ће и тамо

ослобођени пролетер

сусрести своје заштитнике?

Благостање које корумпира

Коруптивну моћ нема само наступајуће, већ и актуелно благостање. Милан Мишић извештава нас о прекоокеанским размишљањима о *снегу* који, врло често, не пада да би забелео брег, већ да свака *звер*

ка

покаже свој траг: „Све чешће се, овим поводом, указује и на то да су климатолози „у *сукобу интереса*

“, јер што су драматичнија њихова предвиђања, то више новца добијају за наставак својих истраживања.“

[\[9\]](#)

На другој страни највећи ауторитети друштвених наука узвикују да је време великих наратива неповратно прошло, док истовремено конструишу

меганаратив

данашњице, онај о глобализацији.

У условима благостања коме тежи свако слободно друштво, корупција је само још један *доказ вере* у демократију. „Корупција је природан начин да обновимо нашу веру у демократију“, говори нам Питер Устинов! Али демократије пре и после пада гвоздене завесе нису исте, прва је индустријска, друга постиндустријска – лишена моралног и информационог легитимитета.

Корупција глобалне демократије има нова, обмањујућа имена: сукоб интереса, незаслужени бонуси, пословна спретност, креативно тумачење закона... У наступајућем изумирању моралног става корупција ће сасвим нестати, јер нико неће моћи да се сети како се *то* зове.

Зачарани круг моћи – изопачење интегритета

Корупција је злоупотреба поверене моћи да би се остварила прикривена добит. А моћ је садашњи начин да се у будућности добије нешто *привидно добро* (Томас Хобс). Варка се из будућности премешта у садашњост и постаје *тренутна добит* која поступно изопачава добитника.

Јер остварени добитак најчешће је сувише мали, било у односу на претрпљену *штету* (унутрашњи морални императив), било у односу на претрпљени *страх* (социјални императив) или не доноси довољно тренутног *задовољства* (одсуство било каквог императива код социопата, општи мањак задовољства код синдрома недостатка задовољства).

Корупције нема без вишка друштвене моћи, мањка моралних норми и жудње за тренутним задовољством. Психолошка суштина тржишта је размена незадовољства за задовољство. Глобално тржиште ове процесе чини промптним и масовним, све више смањујући разлику између та два стања. На овај начин постепено преовлађује стање *раздражености* које даље умањује критичност, а повећава фрустрираност.

Када се превазиђу традиционалне социјално-психолошке баријере *све* постаје лако и доступно – од медијске проституције, преко корупције до насиља. Утопија тријумфује, сада и овде.

„Корен кризе је свугде исти – жеља да се троши више него што се може, да се живи *сам о за данас* и на терет сутрашњег дана.”

[\[10\]](#)

[\[1\] http://www.politika.rs/rubrike/tema-dana/Lazna-solidarnost-i-dvostruki-moral.sr.html](http://www.politika.rs/rubrike/tema-dana/Lazna-solidarnost-i-dvostruki-moral.sr.html)

[\[2\] http://starisajt.nspm.rs/Komentari/srbobran%20brankovic%20za%20sajt.htm](http://starisajt.nspm.rs/Komentari/srbobran%20brankovic%20za%20sajt.htm)

[\[3\] http://freedomfight.net/cms/index.php?page=intelektualci-u-sluzbi-lobiranja](http://freedomfight.net/cms/index.php?page=intelektualci-u-sluzbi-lobiranja)

[\[4\]](#) Лорета Наполеони, "Олош економија", *Политика*, 14.2.2010, стр. 24.

[\[5\]](#) Исто.

[\[6\] http://www.kurir-info.rs/clanak/vesti/kurir-21-03-2009/skandal](http://www.kurir-info.rs/clanak/vesti/kurir-21-03-2009/skandal)

[\[7\]](#) „О томе најбоље говори недавна изјава посланика за скупштинском говорницом у присуству министра здравља, по којој грађани Србије стављају здравство у сам врх корумпираних јавних служби те да је 30% анкетираних грађана морало да плати за лечење у државној установи!“ Види на http://www.katalaksija.com/v2.0/index.php?option=com_content&task=view&id=339&Itemid=1

[8] <http://www.politika.rs/rubrike/Drustvo/Vechernje-klinike-od-11-decembra.lt.html>

[9] <http://www.politika.rs/rubrike/Svet/Shta-poruchuju-veliki-snegovi.sr.html>

[10] <http://www.politika.rs/pogledi/Nebojsa-Katic/NE-ZIVI-CHOVEK-SAMO-O-HLEBU.sr.html>